

Rizikové oblasti přemnožení bekyně mnišky (*Lymantria monacha* /L./) v České republice pro období 2012-2015: PLO 39 - Podbeskydská pahorkatina

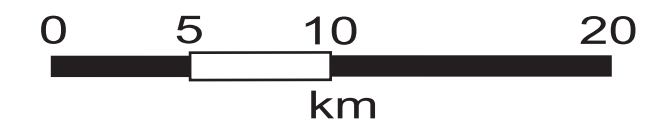
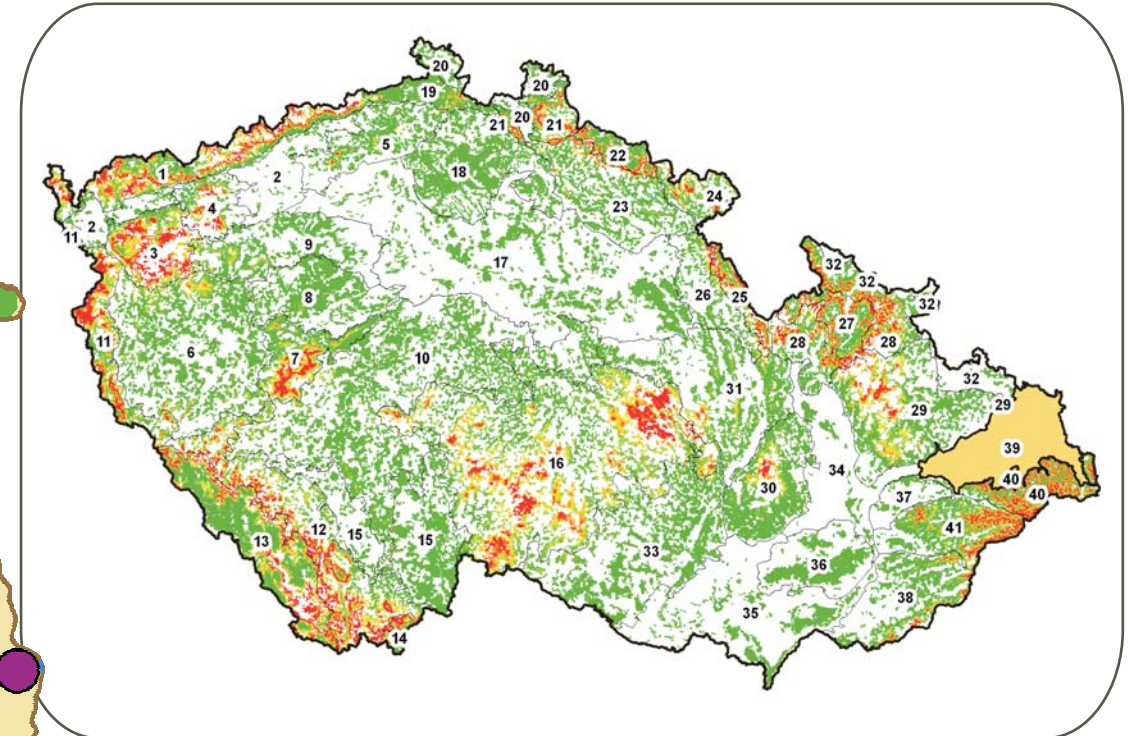
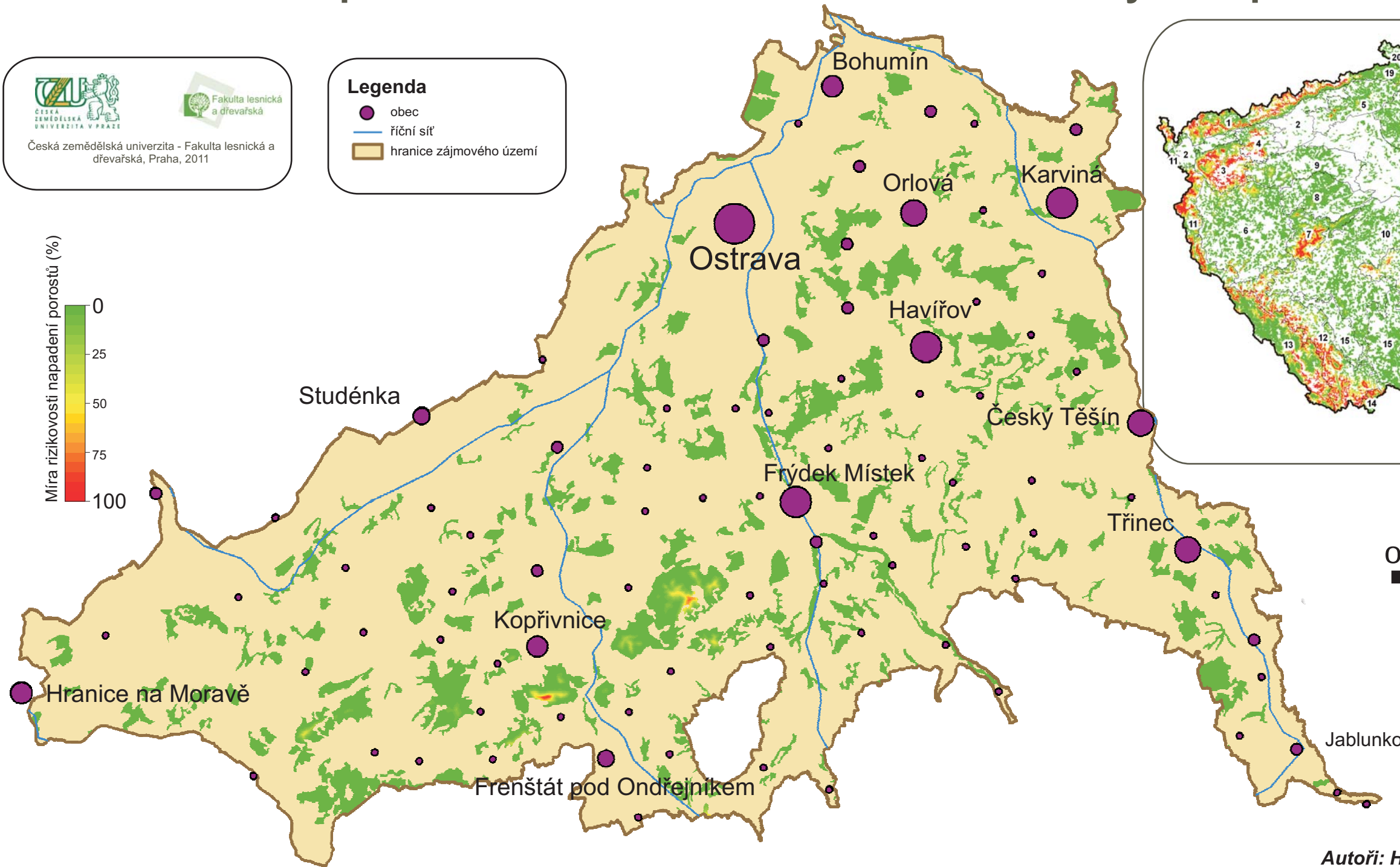
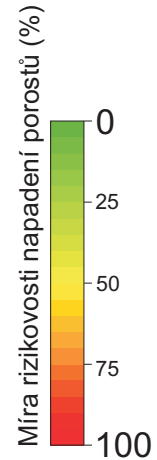


Česká zemědělská univerzita - Fakulta lesnická a dřevařská, Praha, 2011



Legenda

- obec
- říční síť
- hranice zájmového území



Autoři: Hana Uhlíková, Oto Nakládal & Marek Turčáni

CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍ LESNÍ OBLASTI (PLO) 39

Plocha: 25 917 ha
Katastrální rozloha: 179 680 ha
Lesnatost: 14 %

Přírodní lesní oblast Podbeskydské pahorkatiny (PLO 39) zaujímá vlastní pahorkatiny Podbeskydské pahor., oderskou část Moravské brány a Ostravskou pánev. Vlastní pahor. se dělí na Těšínskou pahor., která je členitější a vrcholy nepřesahují 380 m n. m., dále na Štramberskou vrch. (450 až 550 m n. m.) a Příborskou pahor. Sníženinou Moravské brány protéká řeka Odry. Rozsáhlejší sníženina Ostravské pánve má různě mocnou pokrývku třetihorních a čtvrtohorních usazenin nad karbonskými vrstvami se slojemi černého uhlí. Nejvyšší bod je v místě přechodu řeky Odry státní hranicí-193 m n.m., nejvyšší bod je vrchol Červeného kamene - 690 m n.m.

Z klimatického hlediska je PLO 39 mírně teplá. Průměrná roční teplota dosahuje hodnot mezi 7 °C-8,8 °C, ve vegetačním období dosahuje hodnot 12,7 °C-14,6 °C. Průměrné roční srážky kolísají 650 mm-1230 mm za rok. Délka vegetační doby se pohybuje mezi 140-173 dny. Langův dešťový faktor se pohybuje mezi 85-171, což je převážně humidní klima, místy perhumidní. Větrné poměry jsou ovlivňovány horským masivem Bílých Karpat.

Výrazně převládá 3. LVS dubukový (54,5 %), následován je 4. LVS s 34,6 % plochy území. V podstatně menším zastoupení se v oblasti vyskytují i 1. LVS (6,9 %), 2. (3,9 %) a 5. LVS (0,1 %) (Holuša 1999).

OBECNÉ INFORMACE

Bekyně mniška (*Lymantria monacha* /L./) je polyfágní motýl, jehož housenky jsou schopné způsobit rozsáhlé defoliace v porostech s převahou jehličnanů. Při přemnožení poškozuje prakticky všechny hospodářské dřeviny kromě jasanu (*Fraxinus* sp.). V ČR se přemnožuje především v čistých smrcinách, které následkem silných žírů odumírají, a tím způsobuje velké hospodářské škody. Gradace obvykle trvá 3 roky. Po gradaci je riziko napadení porostů velmi nízké, ale postupně se v čase zvyšuje. Další gradace přichází náhle, v čemž spočívá nebezpečnost tohoto škůdce.

V podmínkách silně pokročilé gradace se mniška stává širokým polyfágem se značnou schopností migrace. Za rizikové oblasti je proto třeba pokládat také území, která se v době latence jako riziková nejeví. Mapa vylučuje rizikové oblasti pro samovolný vznik ohniska přemnožení bekyně mnišky v České republice pro období 2012-2015.

Model vznikl na základě podrobných dat LHE získaných od VLS Brdy o výskytu bekyně mnišky z let 1994-1995. Vylíšení rizikových poloh respektuje optimum výskytu mnišky dané geomorfologií v podmínkách ideálních porostních charakteristik pro její vývoj, tedy porostů starších 40 let, s většinovým zastoupením jehličnatých dřevin. Vytvořené algoritmy byly aplikovány na celou Českou republiku. V rámci ČR byly vylíšeny jako nejrizikovější PLO 3, 7, 16. Zvýšený nebo kalamiťný výskyt mnišky v těchto PLO je signálem zvýšeného rizika napadení ohrožených porostů v PLO 39. Ohrožené porosty v rámci PLO 39 Podbeskydská pahorkatina podrobněji ukazuje mapa.

PRO LESNÍ HOSPODÁŘE

V praxi se stavy mnišky v době latence pravidelně monitorují pomocí feromonových lapačů. Značná migrační schopnost samců, kteří jsou pastí lákáni, však prostorovou představu o distribuci mnišky v porostech velmi ztěžuje a použité kontrolní či obranné mechanismy často nejsou vynakládány efektivně.

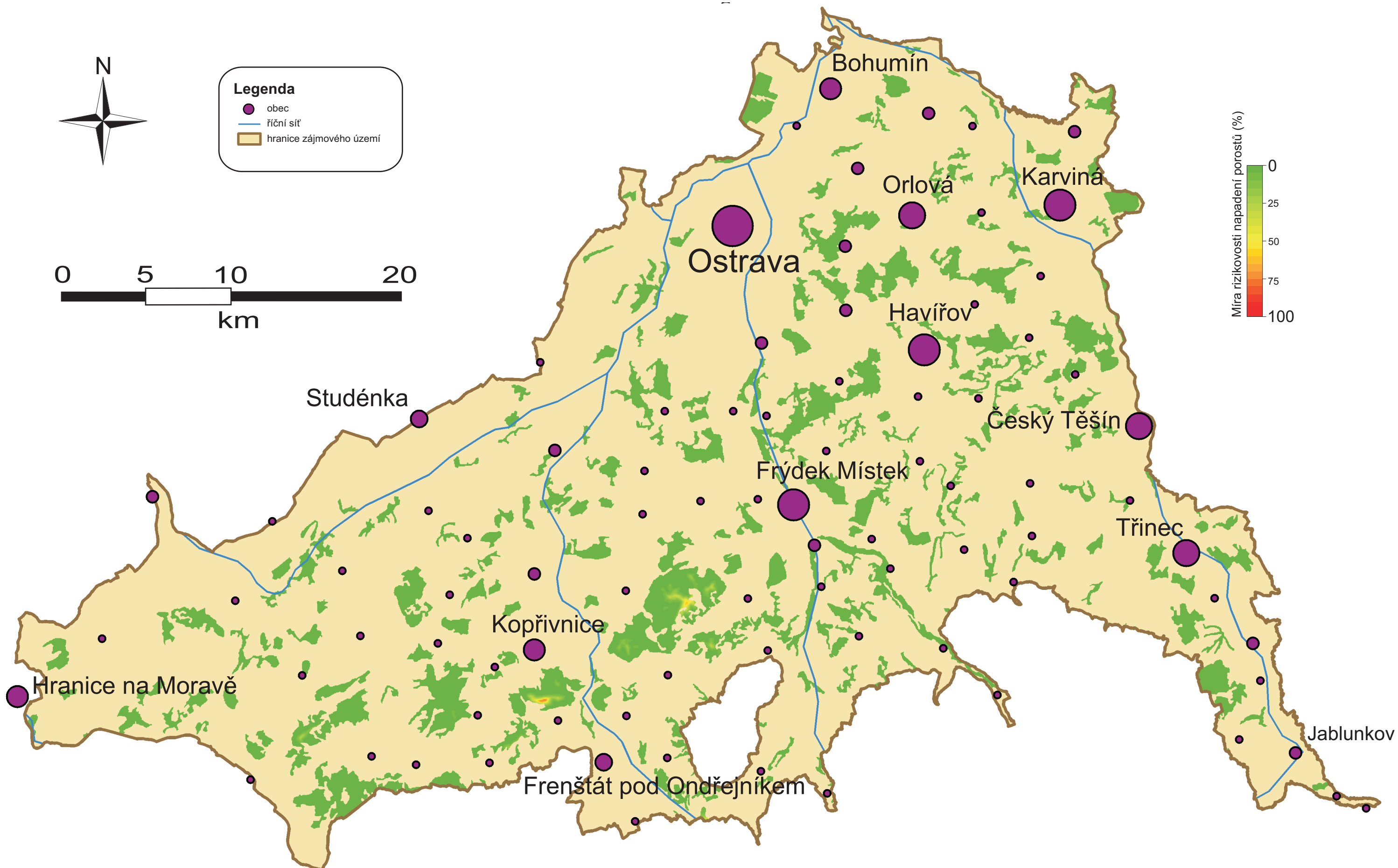
Prezentovaná mapa umožňuje daleko přesnější lokalizaci vhodných porostů pro umístění kontrolních opatření (zejména umístění trusníků a instalace feromonových lapačů). V době pokračující gradace pak může sloužit jako podpůrný nástroj pro přesnou lokalizaci obranných opatření, jakými jsou např. letecké postřiky.

Z hlediska rizika přemnožení doporučujeme sledovat populační stavy mnišky v oblastech s optimálními podmínkami pro vývoj v rámci celé České republiky (PLO 3, 7, 16).

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE DAT

- Holuša, J. (ed.) 1999:** Oblastní plán rozvoje lesů L. O. 39 Podbeskydská pahorkatina. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem-pobočka Frýdek-Místek, 190 pp. + 226 pp. příloh.
- Klimatická data** v referenčním i budoucích časových obdobích byla zpracována v rámci projektu 6RP EU CECILIA na pracovišti ČHMÚ.
- Mapa lesních porostů** je odvozená ze satelitní klasifikace Corine LandCover 2000, EEA 2000.
- Uhlíková H. & Nakládal O. 2010:** Historické gradace bekyně mnišky (*Lymantria monacha* L.) na území Vojenského újezdu Brdy. (Historical outbreaks of *Lymantria monacha* L. in the territory of Brdy mountains). Zprávy lesnického výzkumu, 55: 54-58.
- Uhlíková H., Nakládal O., Jakubcová P., Turčáni M. 2011:** Outbreaks of the nun moth (*Lymantria monacha*) and historical risk regions in the Czech Republic. Gradacie smrekovog prela (*Lymantria monacha*) i područja njegove učestale pojave u češkoj. Šumarski list, 123 (9-10): 477-486.
- Vanhanen H., Veteli T.O., Päivinen S., Kellomäki S., Niemelä P. 2007:** Climate change and range shifts in two insect defoliators: gypsy moth and nun moth – a model study. Silva Fennica, 41(4): 621-638.

Rizikové oblasti předpokládaného přemnožení bekyně mnišky (*Lymantria monacha* /L./) v České republice v roce 2020: PLO 39 - Podbeskydská pahorkatina



Rizikové oblasti předpokládaného přemnožení bekyně mnišky (*Lymantria monacha* /L./) v České republice v roce 2030: PLO 39 - Podbeskydská pahorkatina

